

Az ynevi szavak kiejtéséről

KULTÚRA

b – Az ork nyelvben egy olyan hangot jelöl, ami leginkább mély, torokból jövő bőfögsre emlékeztet; minden más nyelvben a b hangot jelöli.

c – A k hangot jelölöm vele, hogy jobban szemléltessem a szavak idegenségét.

ch – Úgy hangzik, mint a német Bach szóban.

y – Veláris, azaz mély i hangot jelöl. Az óelf dialektusokban meglehetősen gyakori volt, de ahogy a faj degenerációja előrehaladt, fokozatosan kikopott a nyelvből, az Ötödök végére már csupán a nevekben és a változatlan rituális szövegekben élt tovább; a Hatodikor közepétől a déli, ún. tyssoni nyelvjárásokban aztán ismét megjelent, s azóta már északon is egyre elterjedtebb.

Egyes zárványközösségekben – Yian-Yiel hegyei között, illetve némely kráni Házaknál, bár ezekről csak közvetett ismereteink vannak – azonban mindvégig megmaradt, s épp ezért e dialektusok még viszonylag romlatlanul megőrizték az óelf nyelv hangzásvilágát.

ë – Zárt e hang. A crantai nyelvben négyszerre gyakoribb volt, mint a nyílt e; az ilyen hangot tartalmazó szavakat aztán a kyrek, ha átvették,

minden esetben egy még zártabb i hangalakkal integrálták saját nyelvükbe. (pl. Quëron > Quiron). Az óelfben csak néhány példa van rá, a későbbi elf nyelvekben már annál gyakoribb; jellemző, hogy diftongusok, kettőshangzók előtagjaként szerepel.

h – Mindig h hangot jelöl – kivéve a ch és sh betűkapcsolatokban – lásd ott! -, de fontosnak tartom megjegyezni, hogy kivétel nélkül kiejtett hangról, és nem néma h-ról van szó. Tehát a gathöl, grakh, kaks-dakh, thóreg szavakban is teljes nyomatékkal ki kell ejteni az önálló h hangot: gathöl, grak-h, kaks-dak-h, t-hó-reg. A kiejtés érezhetően relatíve nehéz, így könnyen érthető, hogy az ork és az aquir nyelvek kivételével – melyeknek az erősen megnyomott h igen szerves részét képezi – ezen hangok elég gyorsan elvesztették nyomatékos jellegüket: az elf nyelvben a h már csak szókezdő illetve intervokális (magánhangzók közötti) pozícióban ejtődik. Ez a változás a Negyedkor végére gyakorlatilag minden elf dialektusban lezajlott, de újabban a kráni nyelvjárásokban ellenkező folyamat van felerősödőben, nyilván a birodalmi khors erős h hangjainak hatására.

s – Az sz hangot jelöli.

s – Palatális, j-sített sz hang; kiejtése megközelítőleg szj. Az óelf nyelvben általánosan elterjedtnek számított, egyes vélekedés szerint még gyakoribb is volt, mint a szimpla sz hang. Ezt cáfolni látszik, hogy már a Negyedkorra teljesen kikopott a nyelvből, még nyomaiban sem maradt fenn, egyetlen ismert elf utónyelvben sem. Ilyen gyors és teljes hangkihalásra azóta sem volt példa a Szépek Népeinek nyelvjárásaiban.

sh – Az s hangot jelöli.

A magánhangzók – Minden esetben a megszokott hangokat jelölik, az a tehát a-t, és nem á-t, az o is rövid o, egyszer sem hosszú. Ha egy magánhangzó kettőzve áll – ez az óelfben volt gyakori -, akkor sem a hosszú (ó,ú stb.) változatot

jelöli, hanem csak kétszer ejtik. A későbbi elf nyelvekben megfigyelhető, hogy az ilyen kettőzött hangok megrövidültek – ugyanakkor az előttük vagy mögöttük álló mássalhangzók viszont éppen megnyúltak, mintegy a változás ellensúlyozásaként. Ugyanezért olyan esetre is bőven van példánk, amikor a kettőzött magánhangzó hosszú hanggá alakul.

2004.

Szerző: John J. Sherwood

Forrás: Hőseposz (299-301. old)

Szerkesztette: Magyar Gergely